

פרק ו / ברוריה בן-דוד (וייס)

העיר הראשונה שבני ישראל הוצרכו לכבוש בכנען הייתה יריחו. חפירות ארכיאולוגיות העלו שיריחו היא אחד היישובים העירוניים הקדומים ביותר, אולי הקדום ביותר הידוע לנו בתולדות האנושות. בחפירות נתגלו שרידי שבעה עשר יישובים. משנחרב יישוב אחד נוסד על חרבותיו יישוב חדש עד ליישוב השבעה עשר. שרידי היישובים מכסים זה את זה עד לעומק עשרים ושבעה מטרים מתחת לפני האדמה.

בתקופה שבני ישראל הוצרכו לכבוש את יריחו היא הייתה מוקפת חומה - בצורה מאוד. "יריחו סגרת ומסגרת" כפל לשון להדגיש סגירה מוחלטת.

כיצד כובשים עיר בצורה כיריחו?

כיצד הורסים את החומה האדירה שלה?

ע"י תכסיס שיטיל אימה על תושבי יריחו.

תושבי יריחו שמעו על הנפלאות שעשה אלוקי ישראל לעמו. הם לא ידעו מה זוממים לעשות להם כשראו את התהלוכה השקטה של בני ישראל סביב החומה המקיפה את עירם. במשך ששה ימים הקיפו בני ישראל את העיר פעם אחת בדממה לפי פקודת ה' וביום השביעי לא הסתפקו בתהלוכה אילמת, אלא הקיפו את העיר שבע פעמים. שבעה כוהנים תקעו תקיעה ממושכת וכשנשמעה התקיעה כל עם המלחמה הריע בכל כוחו, ואז נפלה חומת העיר.

חובת התרועה בחצוצרות ע"י בני אהרן הכוהנים היא מצווה מהתורה. "וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצר אתכם והרעתם בחצצרת ונזכרתם לפני ה' אלקיכם ונושעתם מאיביכם" (במד' י ח-ט).

יהושע ציווה את העם "והיתה העיר חרם" מהו חרם?

השמדה גמורה, בלי רשות ליהנות מן השלל. החרם הוא אות שהכול מוקדש לה', החרם כולל גם הריגת כל התושבים.

"אך כל חרם אשר יחרם איש לה' מכל אשר לו מאדם ובהמה ומשדה אחזתו לא ימכר ולא יגאל כל חרם קדש קדשים הוא לה'" (ויקרא כז, כח). אין החרם ניתן לפדיון.

את מי זכר יהושע להציל?

את רחב ומשפחתה שהמרגלים נשבעו להצילם.

"ויבאו הנערים המרגלים, ויצאו את רחב ואת אביה ואת אמה ואת אחיה ואת כל אשר לה, ואת כל משפחותיה הוציאו ויניחום מחוץ למחנה ישראל". (פס' כג).

כיצד קיימו את צו החרם?

"ויחרמו את כל אשר בעיר מאיש ועד אשה, מנער ועד זקן ועד שור ושה וחמור לפי חרב" (פס' כא).

"והעיר שרפו באש וכל אשר בה, רק הכסף והזהב וכלי הנחשת והברזל נתנו אוצר בית ה'" (פס' כד).

יהושע אסר לבנות שנית את יריחו כדי שיישאר זכר עולם לנס.

"ארור האיש אשר יקום ובנה את העיר הזאת, את יריחו, בבכרו ייסדנה ובצעירו יציב דלתיה" (פס' כו). כל בניו מבכורו ועד צעירו ימותו בשעת הקמת העיר מחדש על תילה.

בימי השופטים נכבשה יריחו בידי עגלון מלך מואב (שופ' ג, יג). קללתו של יהושע נתקיימה בימי אחאב. "בימיו בנה חיאל בית האלי את יריחו. באבירם בכרו יסדה ובשגיב צעירו הציב דלתיה, כדבר ה' אשר דבר ביד יהושע בן נון" (מל"א טז לד).

מדוע חשוב היה לכבוש את יריחו?
כיבוש העיר מנע שיתוף פעולה בין אויבי ישראל משני עברי הירדן.

העיר יריחו מוקפת חומה.
אין יוצא ואין בא.
שבעה כוהנים את הארון נושאים,
ובידם שבעה שופרות היובלים.
חלוצי צבא ישראל סביבם מהלכים.
סובבים את העיר פעם ביום.
מה מפחיד המראה ואיום.
נמוג לבם של גיבורי העיר ומלכם,
בני ישראל עומדים לכבשם.
ביום השביעי שבע פעמים הקיפו את החומה.
לכל תרועת הניצחון היא נפלה.
קיימו המרגלים את ההבטחה.
ניצלו רחב ומשפחתה.
נגזר על העיר להישאר חרבה.
לעד יישמר נס מפלתה.

מספר שבע שכיח במקרא

אמרו חז"ל כל השביעין חביבין לעולם.

כמה פעמים באות בפרקנו הלשונות שבע ושבעה?
הלשון שבע ושבעה באה בפרקנו ארבע עשרה פעמים (7 x 2).

השורש סבב מופיע בפרק שבע פעמים. הלשון שופר או שופרות ארבע עשרה פעמים (7 x 2).

אפשר למנות כ-120 עניינים או פסוקים במקרא שבהם מצוין המספר שבע.
שבעה ימים הם פרק זמן שכיח במקרא.

שבעת ימי בראשית (בר' ב ב).
שבעה ימים חיכה נח עד ששלח את היונה פעם שנייה ושלישית (בר' ח י יב).
שבעה ימים של אבלות הוא מנהג קדום נזכר לראשונה ביוסף שהתאבל על אביו שבעה ימים (בר' פרק נ פס' י).

שבעה ימים ושבעה לילות ישבו ודממו חברי איוב עמו. נהגו מנהג אבליים. קיימו שבעה ימים ושבעה לילות של אבלות (איוב ב יג).
חז"ל קבעו שבעה ימים של אבלות על המת.
שיעור זמן זה מופיע גם בהקשר למנהגים, מצוות, עבודת הקודש.
משתה נישואין נערך שבעה ימים (בר' כט כז; שופ' יד יב)
המלך אחשוורוש עשה "משתה שבעת ימים" (אסתר א ה).
היום השביעי שבת (שמ' כ י).
שבעה ימים חג המצות וחג הסוכות (שמ' יב טו; ויקרא כג, לד ועוד).
שבע שנים: השנה השביעית שמיטה (ויק' כה ד).

המספר שבע שכיח בעניינים שזיקה להם לאלוקות: עבודת הקודש, כלי קודש.
האבות בנו שבעה מזבחות אברהם בנה ארבעה, יצחק בנה אחד ויעקב בנה שניים
(בר' יב, ז, ח; יג יח; כב ט; כו כה; לג כ; לה ז).
שבעה כבשים מקריבים בראש חודש, בחג המצות, ביום תרועה, ביום הכיפורים, בשמיני
עצרת (במ' כה יא יט; כז; כט ב ח לו).
שבעה נרות למנורה (שמ' כה לז).

מעשי נסים: שבעה כוהנים הקיפו את יריחו שבעה ימים ותקעו בשבעה שופרות. וביום
השביעי הקיפו אותה שבע פעמים (יהו' ו ד).
נעמן רחץ בירדן שבע פעמים (מל"ב ה י).
ה' יכה את נהר מצרים לשבעה נחלים (יש' יא טו). מדובר על גאולת ישראל. יתרחש נס
דומה לנס שנעשה בירדן בימי יהושע.

עניינים נוספים: שבעה עמים ישבו בארץ כנען (דב' ז א).
בשבעה מיני פירות נשתבחה ארץ ישראל (דב' ח ח).
שבע בנות ליתרו (שמ' ב טז).
בני ישראל ניתנו שבע שנים ביד מדין (שופ' ו א).
שבעה בנים נולדו לאיוב פעמיים (איוב א ב; מב יג).

גם כפולות המספר שבע מופיעות במקרא לפעמים כמספר הפלגה.
שבעים מספר יוצאי חלציו של יעקב היורדים מצרימה (בר' מו, כו; שמ' א ה).
גם בניהם ובני בניהם של שם, חם ויפת הם שבעים נפש. המספר לא נזכר במפורש, אלא
עולה מספירת השמות בבראשית פרק י'.
"הרג קין שבעתים יקם" (בר' ד טו). חז"ל דרשו "שבעתים" שבעה דורות.
"כי שבעתים יוקם קין ולמך שבעים ושבעה" (בר' ד כד).
ארבעים ותשע- "וספרת לך שבע שבתת שנים, שבע שנים שבע פעמים, והיו לך ימי שבע
שבתת השנים תשע וארבעים שנה" (ויק' כה ח). השנה החמישים לאחר **שבע שמיטות**
היא שנה מקודשת - שנת היובל.
שבעים זקני ישראל (במד' יא טז).
נפילת צר- במשך שבעים שנה תהיה צר נשכחת לאחר שבעים שנה תשוב לקדמותה.
(יש' כג טו ועוד).

עבודה בכתב

- (1) כיצד נכבשה יריחו?
- (2) האם בני ישראל יכלו ליהנות מן השלל?
- (3) כיצד הוכיחו בני ישראל שהבטחה יש לקיים?
- (4) מה נגזר על יריחו ומדוע?
- (5) מדוע חשוב היה לכבוש את יריחו?

(6) **כתבו בלשון הספר :**

- א. סגורה סגירה מוחלטת.
- ב. כשייתקעו תקיעה ממושכת.
- ג. ירימו קול גדול.
- ד. גדוד שיוצא ראשון לקרב.
- ה. השמדה גמורה בלי רשות ליהנות מן השלל.
- ו. השאיר בחיים.
- ז. כשיתחיל בבניינה ימות בנו הבכור.
- ח. כשיגמור את בניינה ימות בנו הצעיר.